

УДК 336.71

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-08

Крухмаль О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Сумський державний університет, м. Суми, Україна.

ORCID: 0000-0001-9118-1713

e-mail: o.krukhmal@uabs.sumdu.edu.ua

Павленко Л. Д., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Сумський державний університет, м. Суми, Україна.

ORCID: 0000-0002-4724-7567

e-mail: l.pavlenko@uabs.sumdu.edu.ua

Тарасенко Я. Ю., здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту, Сумський державний університет, м. Суми, Україна.

ORCID: 0000-0003-0095-2821

e-mail: tarasenko08052000@gmail.com

Проблемні кредити: сутність та причини виникнення в сучасних умовах

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасного стану проблемних кредитів банку та причинам їх виникнення у сучасних умовах. У статті визначено сутність поняття «проблемний кредит», проведено класифікацію проблемних кредитів, наведено основні причини виникнення проблемної заборгованості. Проаналізовано підходи авторів до виділення та класифікації факторів виникнення проблемних кредитів і визначено, що доцільно поділяти фактори на внутрішні та зовнішні, з точки зору можливостей банку впливати чи обмежувати вплив на фактори. Проведено аналіз динаміки обсягу та частки проблемних кредитів у банківській системі України та визначено, що частка проблемних кредитів у портфелях банків України протягом останніх років скорочується шляхом списання проблемної заборгованості з балансів повністю, від якої банки не очікують доходів.

Ключові слова: проблемні кредити; NPLs; непрацюючі кредити; кредитна заборгованість; банківська система; кредитний портфель.

Krukhmal Olena, PhD in Economics, Associate Professor of the Finance, Banking and Insurance Department, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Pavlenko Ludmila, PhD in Economics, Associate Professor, Senior lecturer of the Finance, Banking and Insurance Department, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Tarasenko Yarina, Applicant for Higher Education, the Educational and Scientific Institute of Business, Economics and Management, Sumy State University, Sumy, Ukraine.

Problem Loans: Essence and Causes in Modern Conditions

Abstract. Introduction. The article is devoted to the analysis of the current state of problem loans and the reasons for their occurrence in banks in modern conditions. The emergence of bad debts is due, firstly, to the negative impact of the economic crisis, and secondly, the lack of willingness of borrowers to make payments and errors in the credit policy of banks. A detailed study of the causes of problem loans makes it possible to reduce the negative impact of both external and internal factors.

Purpose. The article defines the essence of the concept of "problem credit", classifies problem loans, and identifies the main causes of bad credit.

Results. The authors' approaches to the selection and classification of factors for the occurrence of problem loans have been analyzed and it has been determined that it is appropriate to divide the factors into internal and external in terms of the bank's ability to influence or limit the influence of the factor. The dynamics of the volume and share of problem loans in the banking system of Ukraine has been also analyzed and it has been determined that the share of problem loans in the portfolios of Ukrainian banks has been declining in recent years due to write-offs of non-performing loans from which banks do not expect income.

Conclusions. The authors prove the existence of the definition of "problem loan" as well as the concepts a non-performing loan, an impaired loan, a defaulted loan. A detailed study of both external and internal causes of problem loans will identify the necessary areas for improving approaches to planning, organization and control of lending in banks. It is important for banks to eliminate internal causes. Changes in external factors should be used to forecast problem loans and identify tools for preventive management.

Keywords: problem loans; NPLs, non-performing loans; credit debt; banking system; loan portfolio.

JEL Classification: G21.

Стаття надійшла до редакції: 07.05.2021

Received: 07 May 2021

Постановка проблеми. Проблемна заборгованість у сучасному світі існує в усіх банках України. Значне зростання заборгованості є негативним явищем для банку, оскільки заборгованість впливає на ліквідність банку, що може призвести до неплатоспроможності банківської установи та її банкрутства. Наявність проблемних кредитів (активів, що не працюють) вимагає від банків формування значних резервів.

З огляду на негативний вплив на діяльність вітчизняних банків, наслідків економічної кризи особлива увага приділяється погіршенню якості їх кредитних портфелів. Збільшення співвідношення проблемної заборгованості в структурі кредитних портфелів банків призводить до збиткового фінансового результату та зменшення капіталізації банківських установ. Значна кількість прострочених кредитів призводить до втрати довіри вкладників, проблем платоспроможності та ліквідності та погіршення репутації, що негативно позначається на фінансових показниках банків. Отже, в банківській діяльності важливо оцінити вплив проблемних позик на ліквідність та платоспроможність банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності проблемних кредитів, дослідження причин їх виникнення завжди цікавили як іноземних, так і вітчизняних учених. Вагомий внесок у розв'язання даної проблеми внесли такі вчені, як: М. Денисенко, В. Кльоба, Т. Осокіна, Л. Савчин, Л. Тришак.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є уточнення сутності проблемних кредитів та визначення чинників виникнення проблемної заборгованості для банків України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для кожного банку основною метою його діяльності є отримання прибутку, що неможливо без забезпечення високої якості власного кредитного портфеля, який включає агреговану балансову вартість усіх кредитів, зокрема прострочених, пролонгованих та сумнівних щодо повернення [1].

При видачі кредитів банк орієнтується на стандарти якості, визначені його кредитною політикою та ставить за мету видавати кредити лише надійним позичальникам. Але через вплив безлічі внутрішніх та зовнішніх чинників за кожним кредитом існує ризик непогашення або ймовірність виникнення проблем із вчасним та повним погашенням кредиту.

У міжнародній банківській практиці для характеристики кредитів, щодо яких існує ризик непогашення, розподіляють кредити, що не працюють (nonperforming loan або NPL), знецінені кредити (impaired), дефолтні кредити (defaulted). Крім того, у банківській практиці використовується поняття проблемний кредит. Слід зазначити, що не можна використовувати ці поняття як синоніми. Кожне з них має своє значення та сферу використання. Відповідно, можна визначити різні підходи до розуміння рівня проблемних кредитів.

Підходи до категоризації проблемних активів у міжнародній практиці відрізняються залежно від сфери застосування: бухгалтерський, пруденційний, статистичний.

У бухгалтерському обліку оперують поняттям знецінені кредити. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та банківської справи стосуються кредитів, які підлягають знеціненню, а не кредитів, що не працюють (NPL). У МСБО 39 (пункти 58-70) зазначено, що для зменшення кредиту потрібні об'єктивні докази, а також те, що балансову вартість активу слід зменшувати на збитки від знецінення [2, 3, 4].

Базельський комітет з питань банківського нагляду оперує поняттям дефолтного активу (у тому числі й кредиту) (defaulted asset (loan)), яке використовується під час розрахунку розміру регулятивного капіталу, кредитного ризику. Визначено підстави, при яких дефолт визнається за боржником, зокрема у разі прострочення понад 90 днів або низької ймовірності виконання зобов'язань у повному обсязі без реалізації забезпечення. Базельський комітет з банківського нагляду також посилається і на знецінення кредитів, що відбувається, коли існує ймовірність того, що всі суми заборгованості за кредитом не будуть стягнені. Сума цього знецінення визначається зменшенням балансової вартості кредиту [5].

Підхід статистичної звітності використовується для уніфікації між різними інституціями та отримання порівнюваних даних та оперує поняттям кредити, що не працюють (nonperforming loan (NPL)) [4,6,7]. Такі ж ознаки NPL використовує Міжнародний валютний фонд (МВФ). За даними МВФ ключовими ознаками NPL є непогашення кредиту понад 90 днів, непогашення процентів понад 90 днів або непогашення терміном до 90 днів, якщо навколо майбутніх платежів існує велика невизначеність [8]. Тобто, NPL – це кредит у дефолті або такий, що з високою ймовірністю може стати дефолтним.

Але існує ще один підхід, який ми пропонуємо називати управлінським підходом до розуміння проблемних кредитів. У банківській практиці, крім зазначених вище термінів кредит, що не працює (NPL), дефолтний кредит та знецінений кредит (знецінений актив), використовуються термін «проблемний кредит». При цьому проблемним кредитом є кредит, за яким порушено будь-яку умову кредитного договору чи існує ймовірність непогашення кредиту повністю чи частково через дію чинників. Для виявлення проблемних кредитів банки розробляють систему показників раннього реагування. Таким чином, визначення проблемного кредиту є важливим з точки зору менеджменту банку. Важливо виявити проблемний кредит на ранній стадії, щоб мати змогу не допустити його перетворення на кредит, що не працює (NPL). Аналіз визначень різних авторів представлений на рис. 1.

Кльоба В. Л.	заборгованість, за якою банком вбачається небезпека своєчасного і повного її погашення внаслідок дії різноманітних факторів (економічних, юридичних, соціальних тощо)
Денисенко М. П.	кредит, за яким у заздалегідь встановлений час не було здійснено один або більше платежів, вагомо зменшилася ринкова вартість забезпечення, існують обставини, які піддають сумніву факт повернення позики
Осокіна Т. М.	кредит, за яким існують серйозні потенційні та помірні реальні загрози, тобто мають місце утруднення у виконанні позичальником боргу
Тришак Л. С., Савчин Л. М.	кредити, за якими своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилася ліквідність і ринкова вартість забезпечення, виникли обставини, які роблять сумнівним виконання позичальником своїх зобов'язань
Сало І.В., Криклій О.А.	кредит, за яким своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилася ринкова вартість забезпечення, з'явилися обставини, що сприяють банку мати сумнів про повернення кредиту

Рисунок 1 – Визначення сутності поняття «проблемний кредит»

Джерело: розроблено авторами за даними джерел [9, 10, 11, 12, 13]

У Положенні НБУ «Про організацію процесу управління проблемними активами в банках України» також надано визначення проблемного активу. «Проблемні активи – це сукупний обсяг потенційно проблемних активів, активів, що не працюють, стягнутого майна» [14].

Відповідно до рис. 1 проблемними слід вважати кредити, за якими встановлено будь-які ознаки проблемності повернення, а саме є порушення цільового використання кредиту, порушено виконання зобов'язань перед банком (наприклад, щодо надання фінансової звітності), своєчасно не проведені один чи кілька платежів по погашенню процентів чи основної суми кредиту, спостерігається втрата якості чи вартості забезпечення, банк констатував погіршення фінансового стану позичальника, або є інформація про неспроможність виконання позичальником своїх зобов'язань та інші обставини (погіршення стану галузі, поява сильних конкурентів, зміна законодавства, що суттєво негативно впливає на діяльність позичальника), які змушують банк мати сумніви щодо повного та своєчасного повернення позичальником кредиту шляхом грошових коштів.

Взаємозв'язок різних категорій проблемних кредитів представлений на рис. 2.

З даного рисунку видно, що проблемні кредити не є однорідною групою. А отже, спираючись на дослідження науковців та практиків, з точки зору управління проблемними кредитами ми пропонуємо поділити проблемні кредити на групи, що наведені на рисунку 3.

Класифікація проблемних кредитів повинна використовуватися для обґрунтування вибору інструментів управління (рис. 3).

Таким чином, можна виділити чотири підходи до категоризації кредитів банку, щодо яких існує ризик непогашення. Кожен з підходів має свою сферу застосування.

З урахуванням всіх важливих аспектів дійдемо висновку, що проблемний кредит, з точки зору менеджменту, можна розглядати як кредит, за яким потрібно провести певні заходи (адміністративного, організаційного, юридичного характеру), що спрямовані на повернення кредиту, недопущення збитків за кредитом або мінімізацію збитків від неповернення.

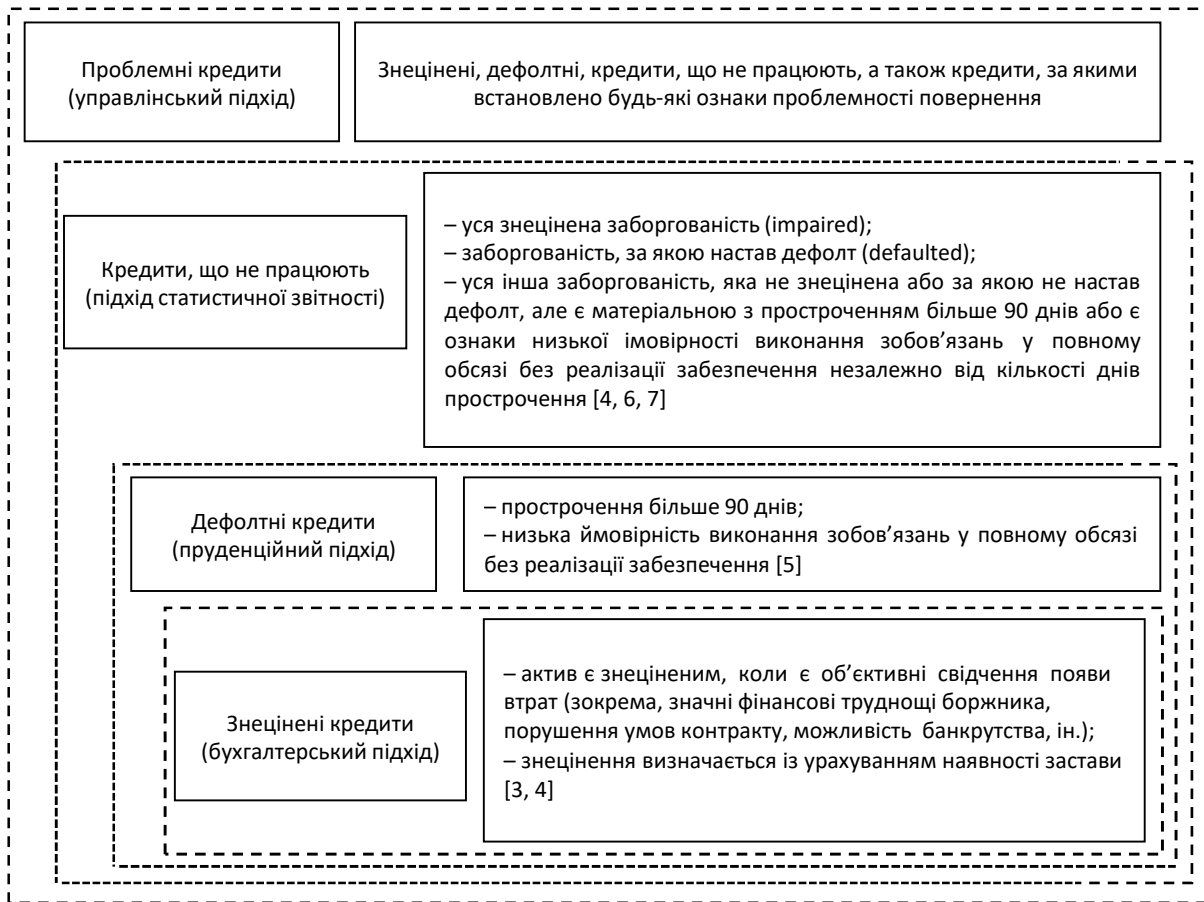

Рисунок 2 – Взаємозв'язок різних категорій проблемних кредитів

Джерело: розроблено авторами за даними джерел [15, 16]

Рисунок 3 – Класифікація проблемних кредитів

Джерело: розроблено авторами за даними джерела [15]

Поява проблемних кредитів спричинена великою кількістю факторів, які умовно поділяються на ті, впливу яких не можна уникнути (зовнішні або некеровані), та на ті, якими можна управляти (внутрішні або керовані). Здійснювати вплив на зовнішні фактори практично неможливо, але такий вплив можна передбачити та мінімізувати.

Ми розглянули підходи авторів до виділення та класифікації факторів на виникнення проблемних кредитів і визначено, що доцільно поділяти фактори на внутрішні та зовнішні з точки зору можливостей банку впливати чи обмежувати вплив фактора.

Класифікація факторів впливу на проблемні кредити різних авторів представлена на рис. 4.

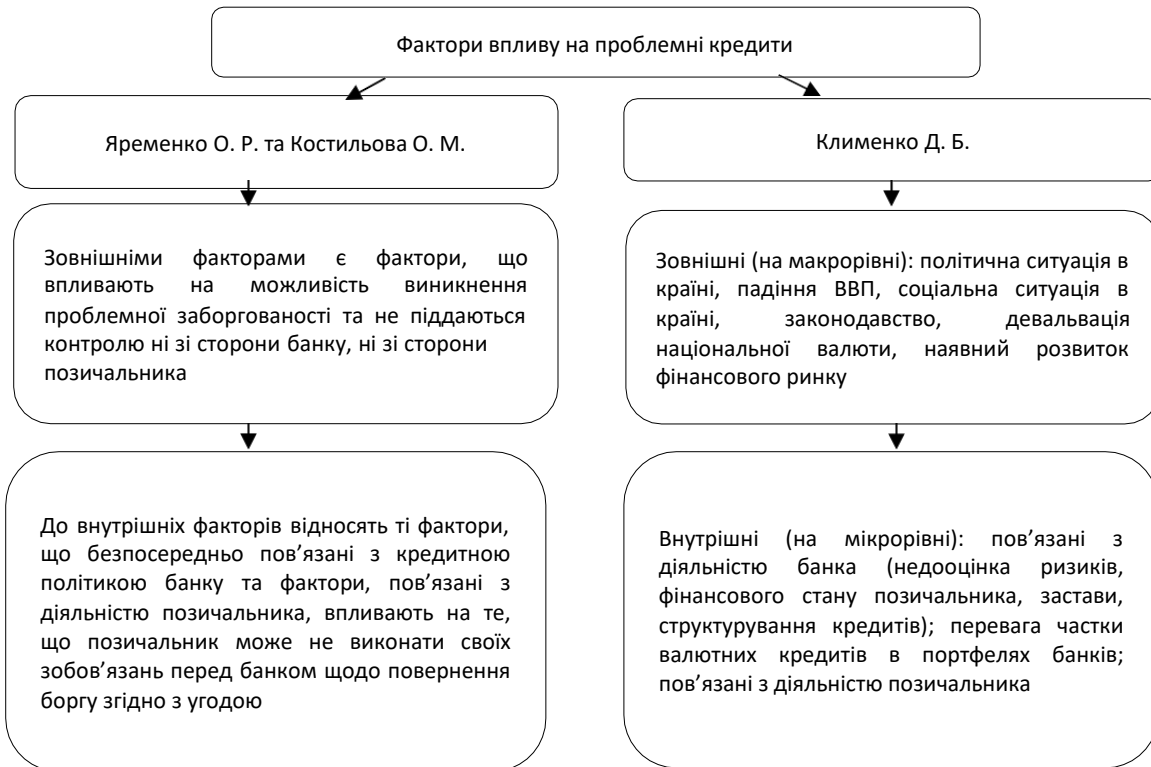

Рисунок 4 – Класифікація факторів впливу на проблемні кредити

Джерело: розроблено авторами за даними джерел [15, 16]

Відповідно до класифікації факторів, можна виділити кілька груп безпосередніх причин виникнення проблемних кредитів, які породжують погіршення якості проблемних кредитів та їхню класифікацію як проблемних (рис. 5).

Економічний спад, фінансові кризи впливають на діяльність суб'єктів господарювання, погіршують їхню платоспроможність, але під час розвитку економіки держави чи економічного зростання вони здатні зменшити свій вплив, що є позитивним для діяльності банків.

До причин, що пов'язані з зовнішнім середовищем банку можна віднести: зміну економічного законодавства, політичної, економічної ситуації, зокрема зростання рівня безробіття та рівня інфляції в країні, погіршення ділової активності під час здійснення клієнтом ділових операцій, надзвичайні обставини під впливом зовнішнього середовища.

До причин з боку позичальника можна віднести: недостатній рівень менеджменту, зниження контролю за станом фінансових ресурсів, про що свідчить, наприклад, збільшення дебіторської заборгованості та невиробничих витрат, та погіршення репутації керівника. Діагностувати наявність проблем із позичальником банк може за фінансовими та нефінансовими ознаками. Фінансовими є зниження обсягів реалізації й, відповідно, доходів позичальника, погіршення фінансових показників, зокрема ліквідності, незалежності, зростання простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості. Нефінансовими є зменшення контактів з банком, затримка надання звітності, зниження вартості забезпечення, неодноразові домовленості про зміну окремих пунктів кредитної угоди, а також погіршення здоров'я позичальника.

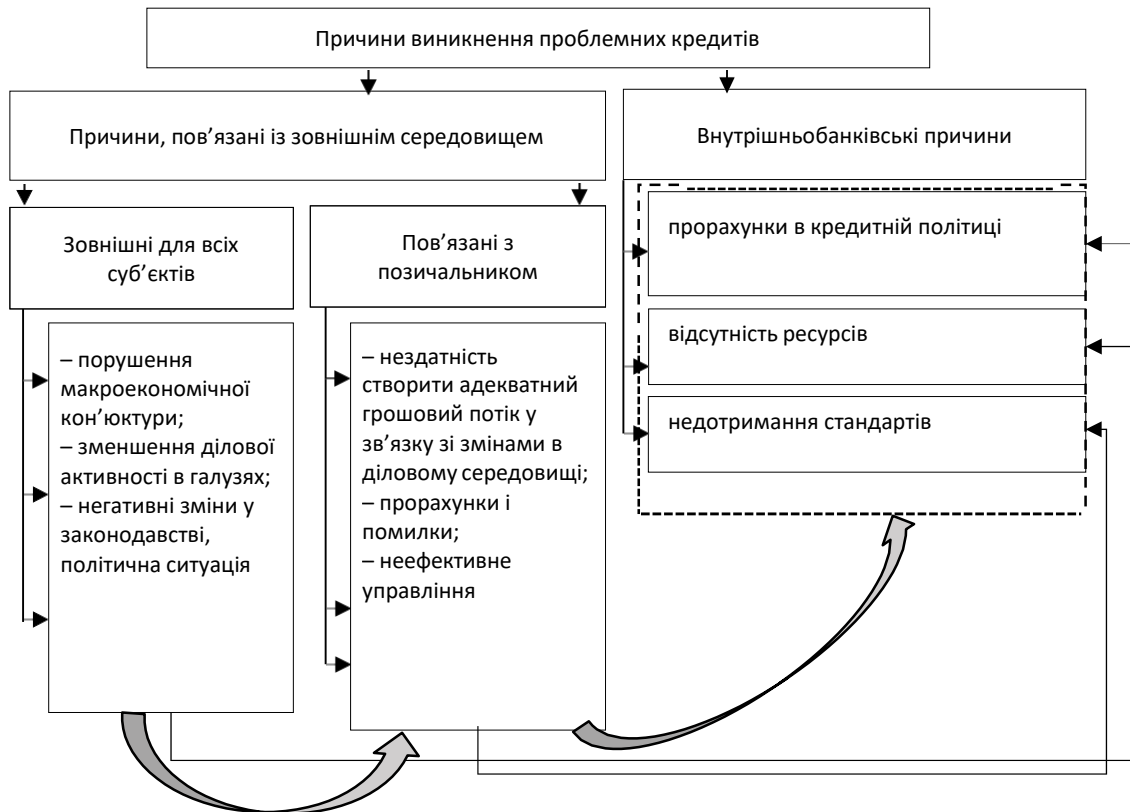

Рисунок 5 – Класифікація причин виникнення проблемних кредитів

Джерело: розроблено авторами за даними джерел [15, 13]

Внутрішні (керовані) причини залежать від самого банку, тобто від його кредитної політики, практики кредитування, методичних засад проведення окремих процедур як, наприклад, оцінювання кредитоспроможності, кредитний моніторинг, правила документування кредитів, оцінювання ризиків тощо. Робота щодо усунення внутрішньобанківських причин (прорахунки кредитної політики, недотримання відповідних принципів та стандартів кредитування) є важливою задачею менеджменту банку.

Вплив проблемних кредитів дуже значний та важко передбачуваний, при цьому він має подвійний ефект. По-перше, вони можуть негативно вплинути на результати діяльності боржника і, отже, на його здатність виконувати зобов'язання. По-друге, вони можуть визначати можливість та ефективність врегулювання проблемних кредитів банками (рівень захисту економічних інтересів кредиторів, встановлених законодавством, ефективність регулювання та нагляду).

Доцільно розглянути динаміку загального обсягу проблемних кредитів та їх частку в банківській системі України, що представлено на рис. 6.

Протягом аналізованого періоду, можемо стверджувати, що частка NPLs у портфелях банків України з II кв. 2018 р. скорочується, та станом на

01.01 2021 р. становила 41%, шляхом списання проблемної заборгованості з балансів повністю, від якої банки не очікують доходів. Проте частка NPLs в портфелях банків України залишається високою.

У контексті України на рівень проблемних кредитів найбільше вплинули геополітичні фактори до яких можна віднести військову агресію Російської Федерації, анексію Автономної Республіки Крим та як наслідок втрата територій та ринків збуту банківських послуг. Також вагомий вплив на рівень проблемних кредитів мала економічна криза, що виникла через геополітичні фактори, зокрема це девальвація національної валюти. Щодо правових засад банківської діяльності, слід відмітити слабкий рівень захисту прав кредиторів, що спонукав недобросовісних позичальників не повертати кредити.

Також вагомими є зовнішні фактори, похідні від тих характеристик позичальника, що призводять до його нездатності обслуговувати кредити, а також пов'язані з частковою або повною втратою забезпечення (для матеріального забезпечення – втрата вартості, значне знецінення у період дії кредитного договору, пошкодження або повна втрата застави; для фінансового забезпечення – нездатність контрагента виконати свої зобов'язання, втрата репутації тощо).

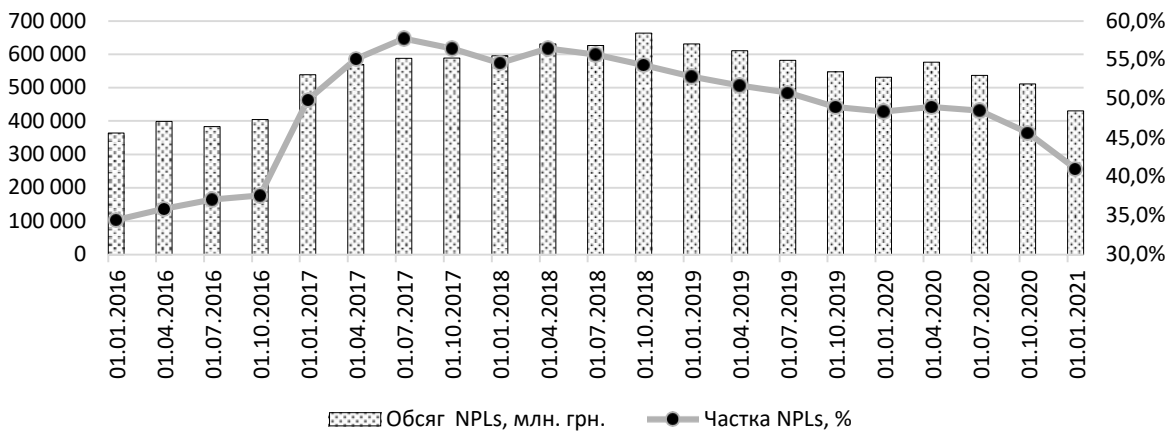

Рисунок 6 – Динаміка обсягу NPLs та їх частка в українських банках

Джерело: розроблено авторами за даними джерела [17]

В Україні найбільш значущими факторами, що пов'язані з позичальником або забезпеченням кредиту, є розміщення позичальника на неконтрольованій території, або на територіях, що зазнали руйнувань під час антитерористичної операції / операції Об'єднаних сил, а також належність до галузей, які зазнали втрат на ринку Російської Федерації, до яких можна віднести машинобудування, виробництво труб та молочної продукції. Традиційно фактором проблемності є належність позичальника до циклічних галузей у виробництві та експорті, відсутність операційної діяльності під час отримання кредиту або неприпустиме (надвисоке) боргове навантаження при отриманні кредиту. З минулого року до важливих чинників проблемних кредитів відносять також належність до вразливих галузей, що постраждали від пандемії COVID-19 [18].

У токсичному портфелі банків України, наразі умовно виділяють кредити позичальникам, які знаходяться на території АТО /ООС, кредити, видані в іноземній валюті, кредити підприємствам, що втратили економічні зв'язки з Російською Федерацією, і кредити шахряям.

Керованими з боку банку є внутрішні фактори, що визначають ризик-профіль його кредитної діяльності та можливість появи проблемних кредитів. Такі фактори є внутрішніми та можуть бути об'єднані у три групи. Перша група визначає цілі кредитної політики, які відповідають цілям банку. У разі неправильного вибору кредитної політики рівень стратегічного ризику зростає, що спричиняє збільшення рівня кредитного ризику та збільшення проблемних кредитів.

Друга група внутрішніх факторів банку визначає наявні ресурси (фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні) та технології, включаючи здатність керівництва ефективно їх використовувати та збільшувати, відновлювати. Деякі елементи ресурсів визначаються здатністю швидко трансформуватися з

часом (впровадження інноваційних технологій, підготовка кредитних менеджерів). Інші елементи ресурсів мають обмежені можливості для зростання (збільшення капіталу). Тому цілі кредитної політики та механізм її реалізації повинні враховувати обмеження ресурсів, формуючи внутрішній потенціал банку, що запобігає появі проблемних кредитів у банку.

Третя група внутрішніх факторів банку визначає якість та дотримання кредитних процедур (внутрішні правила банку щодо кредитування, технологічні карти тощо) кредитного процесу, управління кредитними ризиками та проблемних кредитів, затверджені відповідними органами банку.

Значна частка проблемних кредитів банку була спричинена саме внутрішніми факторами. Для українських банків вагомими факторами є низькі кредитні стандарти, нехтування принципами диверсифікації та лімітами концентрації боргів. Не можна не відмітити кредитування пов'язаних осіб на неринкових умовах, які до того ж припинили обслуговувати кредити під час кризи, або за шахрайськими схемами. Також слід зазначити активне фінансування бізнесу політичних еліт державними банками. Крім того, в українських банках є значний обсяг проблемних кредитів, що виникли через кредитування в іноземній валюті позичальників, що не мають надходжень у ній.

Наразі, за даними НБУ, NPLs в повному обсязі визнані українськими банками. Резерви покривають приблизно 98% кредитів, що не працюють, а отже вони не тиснуть на банківський капітал та їхню рентабельність. Водночас рівень проблемних кредитів залишається високим, особливо в балансах держбанків (понад 70% всіх NPLs сектора, а близько 42% припадає на Приватбанк) [18]. НБУ наполягає на більш інтенсивному розчищенні балансів банку через списання кредитів, що не працюють, реструктуризацію чи продаж.

Висновки. Отже, нами визначено, що проблемний кредит з точки зору менеджменту можна розглядати

як кредит, за яким потрібно провести певні заходи (адміністративного, організаційного, юридичного характеру), що спрямовані на повернення кредиту, недопущення збитків за кредитом або мінімізацію збитків від неповернення. Детальне вивчення як зовнішніх, так і внутрішніх причин виникнення проблемних кредитів дозволить визначити необхідні

напрями вдосконалення підходів по планування, організації та контролю кредитування в банках. Саме на усунення внутрішніх причин банкам слід спрямувати свої зусилля. А зміни зовнішніх факторів слід використовувати для прогнозування проблемних кредитів та визначення інструментів превентивного управління.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 12.04.2021 р.).
2. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text. (дата звернення: 12.04.2021 р.).
3. International Financial Reporting Standards, paragraphs 58, 59 of IAS 39 "Financial Instruments : Recognition and Measurement". URL: http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias39_en.pdf (дата звернення: 15.04.2021 р.).
4. Guidance to banks on non-performing loans. ECB 2017. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/guidance_on_npl.en.pdf (дата звернення: 12.04.2021 р.).
5. Regulation (EU) No 575/2013 of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32013R0575> (дата звернення: 12.04.2021 р.).
6. Regulation (EU) No 680/2014 - Implementing Technical Standards (ITS) on supervisory reporting of institutions (as amended). EBA 2014 URL: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-reporting/implementing-technical-standard-on-supervisory-reporting/-/regulatory-activity/press-release> (дата звернення: 18.04.2021 р.).
7. Guidance on Prudential treatment of problem assets – definitions of non-performing exposures and forbearance. BCBS 2017. URL : <http://www.bis.org/bcbs/publ/d403.pdf> (дата звернення: 05.04.2021 р.).
8. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/en> (дата звернення: 12.04.2021 р.).
9. Кльоба В. Л. Ситуаційний центр врегулювання проблемної заборгованості. Регіональна економіка. 2009. № 4. С. 95-100.
10. Денисенко М. П., Домрачев В. М., Кабанов В. Г. *Кредитування та ризики* : навч. посіб. К. : ВД «Професіонал», 2008. 480 с.
11. Бухгалтерский учет в банках : [учебный курс] / Т. М. Осокина. М. : МИЭМП, 2010. 148 с.
12. Тришак Л. С., Савчин Л. М. *Кредитний менеджмент* : практикум з курсу. Івано-Франківськ, 2017. 81 с.
13. Сало І. В., Криклій О. А. *Фінансовий менеджмент банку* : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. 314 с.
14. Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України : Постанова Правління Національного банку України від 18.07.2019, № 97. Дата оновлення: 18.04.2020 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#Text> (дата звернення: 12.04.2021 р.).
15. Яременко О. Р., Костилюва О. М. Проблемні кредити банків : визначення сутності та тенденції їх розвитку в умовах банківської кризи. *Гроші, фінанси і кредит*, 2016. Вип. 10. С. 900-905.
16. Клименко Д. Б. Можливості банків по роботі з проблемними кредитами. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, 2016. №2. С. 132-143.
17. Нові підходи НБУ до визначення непрацюючих активів/кредитів : Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 12.04.2021 р.).
18. Офіційний сайт Національного банку України. Звіт про фінансову стабільність. URL : <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення: 12.04.2021 р.).

References:

1. On banks and banking activities : Law of Ukraine of December 7, 2000 № 2121-III. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> [in Ukrainian].
2. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text [in Ukrainian].
3. International Financial Reporting Standards, paragraphs 58, 59 of IAS 39 "Financial Instruments: Recognition and Measurement". Retrieved from : http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias39_en.pdf [in English].
4. Guidance to banks on non-performing loans. ECB 2017. Retrieved from : https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/guidance_on_npl.en.pdf [in English].
5. Regulation (EU) No 575/2013 of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms. Retrieved from : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32013R0575> [in English].
6. Regulation (EU) No 680/2014 - Implementing Technical Standards (ITS) on supervisory reporting of institutions (as amended). EBA 2014 Retrieved from : <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-reporting/implementing-technical-standard-on-supervisory-reporting/-/regulatory-activity/press-release> [in English].
7. Guidance on Prudential treatment of problem assets - definitions of non-performing exposures and forbearance. BCBS 2017. Retrieved from : <http://www.bis.org/bcbs/publ/d403.pdf> [in English].
8. Official site of the International Monetary Fund. Retrieved from : <https://www.imf.org/en> [in Ukrainian].
9. Kloba, V. L. (2009). Situational center for settlement of problem debts, *Regional Economy*, 4, 95–100.
10. Denisenko M. P., Domrachev, V. M. & Kabanov, V. G. (2008). Lending and risks. K. : VD Professional. [in Ukrainian].
11. Osokina, T. M. Accounting in banks. M. MIEMП2010. 148 s. [in Russ].
12. Trishak, L. S. & Savchin, L. M. (2017). *Credit management* : a workshop on the course. LM Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian].
13. Salo, I. V. & Kriklii O. A. (2007). *Financial management of the bank*. Sumy : VTD «University Book» [in Ukrainian].

14. On approval of the Regulations on the organization of the process of management of problem assets in banks of Ukraine : Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 18.07.2019, № 97. Date of update: 18.04.2020 Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#Text> [in Ukrainian].
15. Yaremenko, O. R. & Kostylova, O. M. (2016). Problem loans of banks : defining the nature and trends of their development in the banking crisis. *Groshi, finansi i kredit*, 10, 900-905 [in Ukrainian].
16. Klymenko, D. B. (2016). Opportunities of banks to work with problem loans. *Zbirnik naukovih prac' Universitetu derzhavnoi fiskal'noi sluzhbi Ukraini*, 2, 132-143 [in Ukrainian].
17. New approaches of the NBU to the definition of non-performing assets / loans: National Bank of Ukraine. Retrieved from : <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian].
18. Official site of the National Bank of Ukraine. Financial Stability Report. Retrieved from : <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License